

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
«28» травня 2026 р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
для здобуття ступеня доктора філософії (*PhD*)

Освітній ступінь:	доктор філософії (<i>PhD</i>)
Основа вступу:	освітній ступінь магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст)
Спеціальність:	A1 Освітні науки /Educational sciences

Запоріжжя – 2026

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка
2. Зміст програми
3. Питання іспиту
4. Критерії оцінювання
5. Список рекомендованої літератури

1. Пояснювальна записка

Мета вступного випробування для вступу на здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії: з'ясувати рівень теоретичних знань і практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти та освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліст з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії вказаної спеціальності у межах ліцензованого обсягу.

Форма іспиту - усний іспит.

Усний іспит – це форма вступного випробування, яка передбачає виконання вступником теоретичних завдань в усній формі. Загальна кількість завдань - 2.

Формат проведення іспиту зі спеціальності:

Іспит проводиться в очному форматі, а для окремих категорій вступників - дистанційно з використанням платформи для проведення відеоконференцій Zoom відповідно до вимог Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти у 2026 році.

У разі проведення іспиту у дистанційному форматі у встановлений розкладом час початку іспиту члени предметної комісії розпочинають відеоконференцію, долучають до неї вступників, здійснюють автентифікацію вступників та інформують їх про правила проведення вступного іспиту та часові обмеження.

Автентифікації вступника передбачає:

– встановлення аудіо та візуального контакту зі вступником на платформі відеоконференцій;

– показ документа, що посвідчує особу (паспорт громадянина України у формі книжечки або картки, паспорт громадянина України для виїзду за кордон у тому числі Е-паспорт, Е-паспорт для виїзду за кордон, Е-документ).

На початку іспиту рандомно обираються 2 питання з переліку, поданому у програмі.

Вступник готує відповіді на питання і відповідає на них та на додаткові запитання членів предметної комісії.

Члени предметної комісії оцінюють відповіді вступників вищої освіти.

Результати іспиту оголошуються не пізніше наступного дня після його проведення шляхом розміщення відповідних відомостей на офіційному вебсайті Бердянського державного педагогічного університету bdpu.org.ua у вкладці ВСТУПНИКУ.

У разі повітряної тривоги під час складання іспиту, іспит призупиняється, учасники мають пройти до укриття. Після відбою повітряної тривоги, учасники продовжують складання іспиту.

2. Зміст програми

Зміст програми іспиту зі спеціальності А1 Освітні науки для прийому на навчання для здобуття ступеня доктора філософії у Бердянському державному педагогічному університеті включає наступні дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування:

Теорія та історія педагогіки
Педагогіка вищої школи
Методологія та методи наукового дослідження

3. Питання іспиту

Теорія та історія педагогіки.

1. Виникнення педагогіки як науки. Об'єкт, предмет і функції педагогіки.
2. Зв'язок педагогіки з іншими науками та її структура.
3. Сутність освітнього процесу та його рушійні сили.
Закономірності освітнього процесу.
4. Дидактика як галузь педагогіки: цілі та функції процесу навчання.
5. Дидактика як галузь педагогіки: стимулювання процесу навчання.
6. Дидактика як галузь педагогіки: зміст освітнього процесу.
7. Дидактика як галузь педагогіки: класифікація методів навчання та їх вибір.
8. Дидактика як галузь педагогіки: засоби навчання.
9. Дидактика як галузь педагогіки: традиційні технології навчання.
10. Дидактика як галузь педагогіки: урок як основна форма організації освітнього процесу, типи і структура уроків.
11. Дидактика як галузь педагогіки: контроль та діагностика результатів навчання.
12. Процес виховання: специфіка, компоненти, рушійні сили, етапи процесу та його результати.
13. Процес виховання: основні напрями та класифікація методів.
14. Процес виховання: масові, групові та індивідуальні форми роботи.
15. Структура діяльності вчителя в освітньому процесі.
16. Поняття про управління та педагогічний менеджмент.
17. Загальна характеристика епохи середньовіччя. Система середньовічних шкіл.
18. Загальна характеристика Західноєвропейської педагогіки Нового часу та першої половини XIX століття.
19. Загальна характеристика світової педагогіки кінця XIX – XX століття.
20. Українська етнопедагогіка. Традиції та обряди як основа української етнопедагогіки.
21. Особливості розвитку освіти України в період Української революції (1917-1919 рр.)

22. Здобутки та проблеми української освіти періоду незалежності України.

Педагогіка вищої школи

1. Стан і тенденції розвитку педагогіки вищої школи.
2. Історія розвитку вищої школи: витоки й основні віхи становлення освіти й вищої школи в Україні.
3. Історія розвитку вищої школи: Києво-Могилянська академія – визначний освітньо-культурний центр України.
4. Сучасна вища школа в освітній системі України: структура системи освіти, принципи діяльності закладів освіти.
5. Характеристика основних філософських концепцій освіти: екзистенціалізм, неопрагматизм, неотомізм, неопозитивізм, біхевіоризм, герменевтика, синергетика.
6. Гуманістична спрямованість освітнього процесу у вищій школі: принцип гуманізму, шляхи і засоби гуманізації особистості.
7. Психологічні особливості, типологія студентів і формування студентського колективу.
8. Дидактика вищої школи: рушійні сили та структура освітнього процесу, типи навчання та їх характеристика.
9. Дидактика вищої школи: закони, закономірності і принципи навчання.
10. Дидактика вищої школи: зміст, планування та організація освітнього процесу.
11. Дидактика вищої школи: форми, види, методи і засоби навчання.
12. Дидактика вищої школи: психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції.
13. Дидактика вищої школи: технологія і техніка організації та проведення семінарів, практичних, лабораторних занять.
14. Дидактика вищої школи: психолого-педагогічні засади організації самостійної роботи студентів.
15. Дидактика вищої школи: сутність і принципи організації дистанційного навчання.
16. Дидактика вищої школи: система організації науково-дослідної роботи студентів.
17. Дидактика вищої школи: система аналізу й оцінювання освітніх досягнень студентів.
18. Виховна функція вищої школи: структура, мотиви та принципи виховного процесу.
19. Виховна функція вищої школи: зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами.
20. Управління у вищій школі: структурно-функціональна модель закладу вищої освіти.
21. Управління у вищій школі: принципи управління закладами вищої освіти.
22. Управління у вищій школі: система управління закладом вищої освіти.

Методологія та методи наукового дослідження

1. Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності.
2. Класифікація педагогічних досліджень за їх характером і змістом.
3. Науковий апарат педагогічного дослідження.
4. Теоретичні методи педагогічного дослідження: аналіз і синтез.
5. Теоретичні методи педагогічного дослідження: індукція та дедукція.
6. Теоретичні методи педагогічного дослідження: аналогія, абстрагування.
7. Теоретичні методи педагогічного дослідження: конкретизація, моделювання.
8. Теоретичні методи педагогічного дослідження: ідеалізація, формалізація.
9. Теоретичні методи педагогічного дослідження: узагальнення, порівняння.
10. Теоретичні методи педагогічного дослідження: мислений експеримент.
11. Методи емпіричного рівня: педагогічне спостереження.
12. Методи емпіричного рівня: педагогічний експеримент.
13. Методи емпіричного рівня: рейтинг.
14. Методи емпіричного рівня: тестування.
15. Методи емпіричного рівня: вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду.
16. Соціологічні методи педагогічного дослідження: анкетування.
17. Соціологічні методи педагогічного дослідження: дослідна бесіда, інтерв'ю.
18. Соціологічні методи педагогічного дослідження: соціометрія.
19. Соціологічні методи педагогічного дослідження: експертна оцінка.
20. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження: вимірні шкали, зведення дослідницьких даних.
21. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження: міра зв'язку між змінними, багатомірні методи аналізу.
22. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження: визначення вірогідності одержуваних результатів.

4. Критерії оцінювання

іспиту зі спеціальності для прийому на навчання для здобуття ступеня доктора філософії оцінюється за 200-бальною шкалою відповідно до когнітивних рівнів (знання, розуміння):

190-200 балів – вступник виявляє особливі здібності, вміє самостійно здобувати знання, знаходити та опрацьовувати необхідний матеріал, використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументувати відповіді, самостійно розкривати власні обдарування і нахили;

180-189 балів – вступник вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи та задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

160-179 балів – вступник вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

140-159 балів – вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; виправляє помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

120-139 балів – вступник володіє теоретичним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей вступника відповідає мінімальним критеріям);

100-119 балів – вступник володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину теоретичного матеріалу (до 20 %);

0-99 балів – вступник володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

До участі у конкурсному відборі не допускаються вступники, які отримали менше 100 балів, що свідчить про недостатній рівень сформованості знань і невідповідність мінімальним вимогам до вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії.

5. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. 206 с
2. Данильян О.Г. Організація та методологія наукових досліджень : навчальний посібник Харків : Право, 2017. 448 с.
3. Енциклопедія освіти / НАПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
4. Зайченко І. Педагогіка і методика навчання у вищій школі. Київ : Ліра-К, 2020. 512 с.
5. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Харків : Стильна типографія, 2019. 267 с.
6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с.
7. Освіта в незалежній Україні: розвиток та конкурентоспроможність : інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2021. 450 с.
8. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
9. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ:

навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.

10. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові дані (1 файл: 1,37 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с. URL: https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf

Допоміжна

1. Вовк М. Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2020. № 22. С. 150–165. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2020.22.222016>

2. Дмитрієв І. А., Дмитрієва О. І. Переваги та недоліки дистанційної освіти. *Вища освіта за новими стандартами: виклики у контексті діджиталізації та інтеграції в міжнародний освітній простір* : матеріали II міжнар. наук.-метод. конф. (м. Харків, 23.03.2023). Харків : Панов А. М., 2023. С. 7–10.

3. Козубовська І. В., Повідайчик О. С. Короткий тлумачний словник психолого-педагогічних термінів. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 41 с.

4. Кравченко С. Забезпечення якості освіти в США та Україні: тенденція розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 4. С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-17-24>

5. Луговий В. І. Поточний стан вищої освіти в Україні. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2(2). С. 1–4. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-11-2>

6. Набока С. Особливості розвитку освіти в новітній час. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2020. № 22. С. 62–66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.22.10>

7. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб. 4-те вид., випр. і допов. Київ : Каравела, 2020. 418 с.

8. Словник термінів і понять сучасної освіти / за заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020. 194 с.

Інформаційні ресурси

1. Про вищу освіту : Закон України від 28.05.2023 № 155645-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 01.08.2023).

2. Про освіту : Закон України від 02.07.2023 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.08.2023).

3. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : Розпорядження КМ України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2023).